This document is available in English **Eitem Agenda 20**

Adroddiad i	**Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru**
Dyddiad	**20 Hydref 2025**
Swyddog Arweiniol	**Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol**
Swyddog Cyswllt	**Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael**
Pwnc	**Adolygiad yr Awdurdod o Gyllideb 2025/26**

PWRPAS YR ADRODDIAD

1 Rhoi diweddariad i Aelodau ar y rhagolwg gwariant cyfalaf a refeniw ar gyfer 2025/26, fel yr oedd ar 30 Medi 2025.

CRYNODEB GWEITHREDOL

2 Cymeradwyodd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) gyllideb refeniw net o £51.788m ar gyfer 2025/26, i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol. Er mwyn cynnal y cap cyllideb hwn, cytunwyd ar nifer o fesurau nad ydynt yn rheolaidd, gan gynnwys defnyddio £0.601m o'r cronfeydd wrth gefn.

3 Cymeradwywyd cyllideb gyfalaf o £6.100m hefyd ar gyfer 2025/26, wedi'i hategu gan £2.589m mewn cyllid treigl o flynyddoedd blaenorol.

4 Yn seiliedig ar y gwariant hyd at 30 Medi 2025, mae'r rhagolwg refeniw yn dangos tanwariant o £0.248m, yn amodol ar lefelau gweithgarwch yr ochr weithredol.

5 Mae oedi gyda'r rhaglen gyfalaf oherwydd gohiriad eitemau i flynyddoedd eraill a llithriad o fewn prosiectau. Y gwariant a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn yw £6.506 miliwn, gyda rhagweliad y bydd rhaid treiglo £2.734 miliwn i 2026/27.

6 Y risgiau ariannol allweddol, unwaith eto, yw pwysau chwyddiant, tarfu ar y gadwyn gyflenwi, ac anwadalrwydd cyfraddau llog. Mae'r rhain yn cael eu monitro'n weithredol drwy'r Pwyllgor Cyllid a Chaffael ac yn cael eu hadlewyrchu yng nghofrestr risg yr Awdurdod.

ARGYMHELLION

7 Gofynnir i'r Aelodau:

i) Nodi'r amrywiadau refeniw a chyfalaf a ragwelir ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26, fel y manylir yn yr adroddiad; a
ii) Nodi'r risgiau ariannol pan fo'r ffigurau a ragwelir yn yr adroddiad hwn yn rhai ddarbodus.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

8 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried gan yr Aelodau o'r blaen.

CEFNDIR

9 Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys sydd â chymeradwyaeth yr Awdurdod llawn. Cymeradwywyd y gyllideb derfynol ar gyfer 2025/26 gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025. Cadarnhaodd hyn ofyniad cyllideb refeniw net o £51.788m i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol.

10 Wrth bennu'r gyllideb, cymeradwyodd yr Aelodau hefyd ystod o fesurau anghylchol sy'n angenrheidiol i gyflawni cydbwysedd ariannol yn 2025/26, a oedd yn cynnwys defnyddio £0.601m o'r cronfeydd wrth gefn.

11 Cyflwynwyd y cynllun cyfalaf o £6.100m i'r gweithgor Craffu ar y Gyllideb ac fe'i cymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025. Cymeradwywyd y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer y cyfnod rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2034 yn y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2024 ac fe'i cadarnhawyd gan yr Awdurdod Tân yn ei gyfarfod ar 15 Ebrill 2024.

12 Mae'r adroddiad monitro cyllideb hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa alldro gwariant refeniw a chyfalaf drafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26.

GWYBODAETH

Y GYLLIDEB REFENIW

13 **Cyflogau:** Mae costau gweithwyr yn cynrychioli dros 70% o wariant gros yr Awdurdod. Y gyllideb staffio gymeradwy ar gyfer 2025/26 yw £38,233m, sy'n cynnwys mesurau i gynnwys costau o fewn y cyllid y cytunwyd arno. Pan osodwyd y gyllideb, roedd y trafodaethau cyflog cenedlaethol yn dal i fynd.

14 Roedd y gyllideb yn tybio byddai dyfarniad cyflog o 3% i'r holl staff. Yn dilyn setliadau cenedlaethol, cadarnhawyd dyfarniadau cyflog terfynol o 3.2% ar gyfer staff y Llyfr Gwyrdd (o 1 Ebrill 2025) a staff y Llyfr Llwyd (o 1 Gorffennaf 2025). Mae hyn wedi arwain at bwysau cost cymedrol o £0.055m, a fydd yn cael ei reoli yn ystod y flwyddyn trwy wneud arbedion ac addasiadau i'r gyllideb a nodwyd.

15 **Costau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau:** Mae'r rhagolygon ar gyfer costau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau yn cyfrif am gostau hysbys ac unrhyw ostyngiadau mewn gwariant. Fodd bynnag, mae ansicrwydd yn parhau oherwydd y rhagolygon economaidd cyffredinol, pwysau chwyddiant posibl, a heriau yn y gadwyn gyflenwi sy'n deillio o amgylchiadau byd-eang.

16 **Incwm:** Er bod y rhan fwyaf o'r gwariant yn cael ei ariannu o ardoll yr awdurdodau cyfansoddol, ceir incwm gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gweithgareddau sy'n cael eu hariannu gan grantiau, yn ogystal ag ad-daliadau gan gyrff eraill mewn perthynas â'r defnydd o'n hadeiladau.

17 **Cost refeniw cyfalaf:** Mae costau ariannu cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau refeniw ar gyfer defnyddio asedau cyfalaf. Rhagwelir y bydd tanwariant ar y gyllideb hon oherwydd yr oedi wrth gwblhau prosiectau cyfalaf 2024/25, gan olygu bod y costau wedi'u gohirio i'r blynyddoedd i ddod.

RHAGOLWG ALLDRO REFENIW AR GYFER 2025/26

18 Ar hyn o bryd yn y flwyddyn ariannol mae sawl risg ac ansicrwydd a allai effeithio ar berfformiad ariannol yr Awdurdod. Rhagwelir y gallai'r alldro amrywio o adennill costau i danwariant o £1.4m cyn trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Fodd bynnag, yn seiliedig ar wariant y flwyddyn hyd yma, mae'r rhagolwg refeniw blwyddyn lawn mwyaf tebygol ar 30 Medi 2025 wedi'i nodi isod, ac mae'n dangos tanwariant o £0.248m.

	Cyllideb (£m)	Rhagolwg (£m)	Amrywiad (£m)	Amrywiad (%)
Gweithwyr	38,233	37,622	611	2%
Adeiladau	2,818	3,093	(274)	-10%
Trafnidiaeth	1,327	1,378	(51)	-4%
Cyflenwadau	6,182	6,011	171	3%
Taliadau Trydydd Parti	367	427	(60)	-16%
Cyllid Cyfalaf	4,501	4,149	352	8%
Incwm	(1,039)	(1,140)	101	-10%
Defnyddio Cronfeydd wrth Gefn	(601)	0	(601)	100%
Rhagolwg Alldro	**51,788**	**51,540**	**248**	**0.5%**

19 Mae rhagor o ansicrwydd yn bodoli mewn perthynas â'r angen am fenthyca ychwanegol ac am ail-ariannu benthyciadau ar ddiwedd 2025, yn ogystal â'r opsiwn i gynyddu cronfeydd wrth gefn ar gyfer gwariant yn y dyfodol.

COSTAU GWEITHWYR

20 Mae costau gweithwyr yn elfen sylweddol o gyllideb Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth), gan gyfrif am dros 70% o'r gwariant gros. Mae hyn yn cynnwys cyflog, costau pensiwn, costau recriwtio a hyfforddiant, a gwasanaethau gweithwyr, e.e. gwasanaethau iechyd galwedigaethol.

21 Mae camau yn parhau i gael eu cymryd i gryfhau argaeledd diffoddwyr tân ar y System Dyletswydd Ar Alwad ar draws y Gwasanaeth. Fel rhan o'r gwaith o osod cyllideb 2025/26, cymeradwyodd yr Awdurdod gynnydd o 15 o bersonél System Dyletswydd Ar Alwad, gan gynyddu'r nifer o staff a gyllidebwyd i 489, ar gost o £0.266m. Yn dilyn ymgyrch recriwtio lwyddiannus, mae nifer gwirioneddol y staff wedi gwella o'i gymharu â 2024/25, ac mae bellach yn cyd-fynd yn fras â tharged y gyllideb.

22 Fodd bynnag, mae cyfanswm yr oriau sydd ar gael yn parhau i fod yn is na'r disgwyliadau, a hynny oherwydd bod cyfran uwch o ddiffoddwyr y System Dyletswydd Ar Alwad un gweithio llai o oriau. Mae hyn yn parhau i effeithio ar argaeledd cyffredinol. Mae'r tabl isod yn amlinellu cyfrif pennau misol y System Dyletswydd Ar Alwad a'r ffigurau sy'n cyfateb â 100% rhwng Mai a Medi 2025:

Dadansoddiad System Dyletswydd Ar Alwad	Cyllideb 2025/26	Mai-25	Meh-25	Gor-25	Aws-25	Med-25
Nifer	489	485	487	492	485	484
100% cyfwerth	391	362	364	366	361	357

23 Mae'r tanwariant o fewn cyllideb y System Dyletswydd Ar Alwad yn adlewyrchu heriau parhaus o ran recriwtio a chadw staff, yn ogystal ag amrywiadau mewn elfennau cyflog amrywiol, e.e. ffioedd ymarferion a lwfansau hyfforddi. Mae'r tanwariant hwn yn cael ei wrthbwyso'n rhannol gan ffioedd gweithgaredd sydd yn uwch na'r arfer. Mae hynny wedi'i yrru gan gynnydd o 15.7% mewn ymatebion i ddigwyddiadau dros chwarter 1 a 2, 2025/26 o'i gymharu â'r un cyfnod y llynedd.

24 Bu nifer uwch na'r disgwyl o ymddeoliadau ymhlith y staff gweithredol amser cyflawn, gan arwain at ddiffyg cyson o o leiaf bedair swydd wag Cyfwerth ag Amser Llawn (FTE) bob mis, gan gyrraedd uchafbwynt o 12 FTE ym mis Awst 2025. Mae mesurau recriwtio ar y gweill, ond disgwylir y bydd tanwariant. Defnyddiwyd goramser er mwyn cynnal capasiti gweithredol ac i ddarparu hyfforddiant hanfodol.

25 Mae'r anawsterau wrth benodi i swyddi arbenigol o fewn adrannau corfforaethol wedi parhau trwy gydol 2025/26. Disgwylir tanwariant blwyddyn lawn yn y meysydd hyn.

26 Y gwariant cyffredinol a ragwelir ar gyfer cost gweithwyr yw £37.114m, sy'n danwariant o £0.611m.

COSTAU AC INCWM NAD YDYNT YN GYFLOGAU

27 Rhagwelir y bydd Gorwariant o £0.214m yn y gyllideb nad yw'n ymwneud â chyflogau, sy'n cynnwys Adeiladau, Cyflenwadau Trafnidiaeth, Taliadau Trydydd Parti, ac Ariannu Cyfalaf.

28 Mae'r prif bwysau cost i'w cael o fewn Taliadau Trydydd Parti ac Adeiladau. Rhagwelir pwysau net o £0.186m erbyn diwedd y flwyddyn, wedi'i addasu i adlewyrchu tanwariant o fewn ariannu cyllid. Mae'r pwysau hwn yn cael ei yrru'n bennaf gan wariant untro sy'n gysylltiedig ag arolygon ac adroddiadau cyflwr, yn ogystal â chynnydd yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer cyfleusterau gyda Heddlu Gogledd Cymru ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26. Mae'r gwaith hwn yn hanfodol i lywio ac i alluogi penderfyniadau cynllunio ystadau ac i fuddsoddi cyfalaf yn y dyfodol.

29 Rhagwelir gorwariant o £0.051m o fewn y gyllideb Trafnidiaeth, a hynny wedi'i yrru'n bennaf gan gynnydd mwy na chwyddiant mewn costau yswiriant cerbydau.

30 Er hyn, mae rhywfaint o obaith o hyd y bydd y gyllideb cyflenwadau yn llwyddo i danwario erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn cynnwys arbedion rheolaidd ac arbedion untro sy'n deillio o oedi mewn gwaith wedi'i gynllunio. Mae'r arbedion hyn wedi galluogi'r Gwasanaeth i ddefnyddio adnoddau ariannol presennol i amsugno'r costau parhaus sy'n deillio o'r adolygiad diwylliannol allanol, pe na cheir cyllid allanol erbyn diwedd y flwyddyn.

31 Oherwydd oedi yn y rhaglen gyfalaf dros y blynyddoedd diwethaf, a'r defnydd o Wariant Cyfalaf o'r Cyfrif Refeniw i ariannu prosiectau cyfalaf, mae costau ariannu cyfalaf wedi lleihau. O ganlyniad, disgwylir tanwariant yn y maes hwn. Mae gwaith craffu ar y rhaglen gyfalaf yn parhau i sicrhau bod cynlluniau'n cael eu cyflawni'n brydlon o fewn yr amserlenni gofynnol.

32 Mae gwariant nad yw'n gyflog yn parhau i fod yn destun adolygiad parhaus gan ddeiliaid cyllideb, a hynny er mwyn sicrhau bod rhagamcanion yn parhau i fod yn rhesymol a bod costau anochel yn cael eu rheoli'n effeithiol. Bydd rhagolwg manylach yn cael ei gyflwyno ar ddiwedd Chwarter 3, a bydd yn cynnig mwy o gywirdeb a sicrwydd.

33 Yn ogystal â'r ardoll ar awdurdodau cyfansoddol, mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys incwm disgwyliedig o ffioedd, taliadau a grantiau. Daw’r incwm hwn yn bennaf o ailgodi tâl ar gyfer adeiladau a rennir gyda sefydliadau partner a chytundebau lefel gwasanaeth gyda chyrff allanol.

34 Mae sicrhau grantiau a chyllid allanol ar gyfer cynlluniau cyfalaf a refeniw yn parhau i fod yn flaenoriaeth strategol. Lle bo'n berthnasol, mae ail-daliadau yn cael eu trosglwyddo i sefydliadau eraill yn ystod y flwyddyn ariannol. Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd yr incwm £0.101 yn fwy na'r gyllideb, wedi’i yrru gan incwm ychwanegol o werthu cerbydau ac o ddyfarniadau grant.

RHAGLEN GYFALAF

35 Cymeradwyodd yr Awdurdod raglen gyfalaf gwerth cyfanswm o £6.100m ym mis Ionawr 2025. Cafodd £2.589m ychwanegol ei gario ymlaen o 2024/25 oherwydd oedi wrth gyflenwi.

36 Ers i'r gyllideb gael ei phennu, sicrhawyd cyllid grant Llywodraeth Cymru o £0.570m gan y Gwasanaeth yn ystod Chwarter 4 2024/25. Bydd eitemau dethol o gynllun cyfalaf 2025/26 yn cael eu gohirio tan 2026/27 i ganiatáu i achosion busnes gael eu cwblhau ac i gyd-fynd ag amserlenni gwariant disgwyliedig, o ystyried y broses gaffael estynedig.

37 Ar ddiwedd mis Medi, roedd y gwariant cyfalaf yn £0.977m. Disgwylir i'r rhan fwyaf o gynlluniau gael eu cyflawni o fewn y flwyddyn ariannol hon, gydag amcanestyniad diwedd blwyddyn o £5.858m.

38 Oherwydd llithriad yn y rhaglen gyfalaf, rhagwelir cais am gyllid treigl o £2.734m. Ceir rhagor o fanylion yn y tabl cysylltiedig.

Adran	Cyllideb £'000	Gwirioneddol £'000	Rhagolwg £'000	Cyllid Treigl £'000
Fflyd	2.392	0.284	1.718	0.750
Cyfleusterau	1.513	0.332	1.603	0.000
TGCh	0.232	0.000	0.217	0.000
Gweithrediadau Technoleg	0.395	0.000	0.322	0.000
Gohiriedig	1.568	0.000	0.000	1.568
Is-Gyfanswm	**6.100**	**0.616**	**3.859**	**2.318**
Arian treigl o flynyddoedd blaenorol				
Fflyd	0.037	0.000	0.037	0.000
Cyfleusterau	1.092	0.275	0.959	0.000
TGCh	0.160	0.000	0.160	0.000
Gweithrediadau Technoleg	0.850	0.000	0.733	0.125
Amgylchedd	0.450	0.086	0.109	0.291
Is-Gyfanswm	**2.589**	**0.361**	**1.998**	**0.416**
Cynllun Cyfalaf Heb ei Ariannu 2025/26	**8.689**	**0.977**	**5.858**	**2.734**
Grantiau yn ystod y Flwyddyn				
Cyfleusterau – Y Rhyl	0.648	0.000	0.648	0.000
Cynllun Cyfalaf wedi'i Ariannu 2025/26	**0.648**	**0.000**	**0.648**	**0.000**

39 Nodir yr arian a ragwelir ar gyfer gwariant cyfalaf isod:

Cyllid	Swm £'m
Benthyca	7.314
Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	1.375
Cyllid Grant	0.648
Cyfanswm	**9.337**

BENTHYCA

40 Mae gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n bennaf trwy fenthyca allanol. Fodd bynnag, yn y tymor byr mae'r Awdurdod yn parhau i ddefnyddio arian parod dros ben, sy'n cael ei alw'n fenthyca mewnol, er mwyn lleihau costau ariannu ac i gynhyrchu arbedion refeniw.

41 Mae benthyca mewnol yn galluogi'r Awdurdod i ariannu buddsoddiadau cyfalaf dros dro heb fynd i ddyled benthyciad allanol ar unwaith. Mae'r dull hwn yn defnyddio cronfeydd arian parod sydd ar gael, balansau, a llif arian cadarnhaol i gyflenwi cyfalaf ac i ohirio costau llog.

42 Wrth i gronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio, mae'r angen i drosglwyddo o ddefnyddio fenthyca mewnol i ddefnyddio benthyca allanol yn cynyddu. Cyfanswm y benthyciadau dyledus ar 30 Medi 2025 oedd £15.319 miliwn, o'i gymharu â £19.073 miliwn ar 31 Mawrth 2025. Disgwylir benthyca allanol pellach wrth i'r rhaglen gyfalaf fynd rhagddo ac wrth i adnoddau mewnol yn cael eu defnyddio.

43 Mae'r Awdurdod yn parhau i fonitro ei strategaeth fenthyca er mwyn sicrhau fforddiadwyedd, cydymffurfiaeth â dangosyddion darbodus, a chydymffurfiaeth â'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf cymeradwy.

DANGOSYDDION DARBODUS – CH2 2025/26

44 Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei wariant cyfalaf a'i fenthyciadau trwy gyfeirio at y dangosyddion canlynol. Mae Cod Darbodus CIPFA bellach yn gosod gofyniad i'r rhain gael eu hadrodd trwy gydol y flwyddyn ariannol. Cyfrifir y dangosyddion yn seiliedig ar yr wybodaeth yn Strategaeth Gyfalaf 2024/25 a gymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2024.

Gwariant Cyfalaf

45 Mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â gwariant cyfalaf ac mae'n cynllunio gwariant cyfalaf fel y nodir isod:

	2025/26 gwirioneddol £m	**blaenamcan 2026/27 £m**	**cyllideb 2027/28 £m**
Rhaglen gyfalaf	6.100	4.039	7.178

46 Ceir manylion pellach am brosiectau cyfalaf hyd yn hyn yn adran Rhaglen Gyfalaf yr adroddiad hwn.

Gofyniad Ariannu Cyfalaf

47 Mae swm cronnol yr Awdurdod o gyllid dyled sy'n weddill yn cael ei fesur gan y gofyniad ariannu cyfalaf (CFR). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir gan ddyled ac yn lleihau gyda darpariaeth isafswm refeniw a derbynion cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyled.

	2024/25* gwirioneddol £m	**2025/26 gwirioneddol £m**	**blaenamcan 2026/27 £m**	**blaenamcan 2027/28 £m**
Gofyniad ariannu cyfalaf	31.0	35.1	38.4	44.4

*Yn eithrio costau sy'n gysylltiedig â phrynu tir.

Dyled Gros a'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf

48 Mae’r canllawiau statudol yn nodi y dylai dyled aros yn is na'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio ac yn disgwyl parhau i gydymffurfio â'r gofyniad hwn yn y tymor canolig fel y dangosir isod.

	2024/25 gwirioneddol £m	**2025/26 gwirioneddol £m**	**2026/27 cyllideb £m**	**2027/28 cyllideb £m**
Dyled (gan gynnwys Prydlesi Cyllid)	19.073	15.319	28.508	30.234
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	31.0	35.1	38.4	44.4

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn gysylltiedig ag amcanion llesiant hirdymor GTAGC. Mae cyllid ar gyfer y Gwasanaeth o fudd i gymunedau Gogledd Cymru ac yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei phennu bob blwyddyn yn unol â darpariaeth arfaethedig y gwasanaeth sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith atal.
Cyfreithiol	Mae'r Awdurdod yn parhau i gydymffurfio â'i ddyletswydd statudol i gynhyrchu adroddiadau ariannol a chynnal cyllideb gytbwys.
Staffio	Mae rheolaeth ariannol effeithiol yn cefnogi strategaeth hirdymor y gweithlu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu cyflawni ei gyfrifoldebau.
Cydraddoldeb / Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Caiff incwm a gwariant eu monitro'n ofalus i sicrhau bod gwyriadau o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi a'u hysbysu’n briodol i'r Aelodau.